

Stiftelsen Narviksenteret

årsmelding

2023

**NORDNORSK STIFTELSE FOR HISTORIEFORMIDLING,
MENNESKERETTIGHETER OG FREDSBYGGING**

ORG. NR. 994 617 834

INNLEDNING

Stiftelsen Narviksenteret har fortsatt sin positive utvikling gjennom 2023. Totalt har vi møtt nesten 58 000 mennesker siste året, hvorav halvparten har vært i museet uten et spesielt opplegg og andre halvparten har møtt Narviksenteret enten i form av foredrag/guiding eller mer omfattende pedagogiske opplegg. Dette er «all time high». Den viktigste aktiviteten ved stiftelsen er den pedagogiske virksomheten rettet mot grunnskole og videregående skole. Her har vi møtt ca 7000 elever i ulike situasjoner med ulike opplegg. I tillegg har vi også over 2500 unge soldater innom senteret.

Narvik krigsmuseum har åpnet en ny stor utstilling, «Åpent magasin», som har blitt veldig godt mottatt. Denne sammen med flere og mer omfattende midlertidige utstillinger håper vi at skal gi utstillingen et løft.

Narvik, 20.3.24

Sonja A. Steen

Styreleder

Bror Martin Hanssen

Nestleder

Kjetil Jakobsen

Styremedlem

Inis Ivarsson

Styremedlem

Trine Remman

Styremedlem (vara, møtt fast)

Tor Gunnar Pedersen

Styremedlem

Marianne N. Soleim

Styremedlem

Knut Leikvam

Direktør

STYRET

Posisjon	Navn		Vara		Periode	Oppnevnt av
Leder	Sonja A	Steen	Tina	Denstad	21-23	Valgkomiteen
Medlem	Daniel	Skjevik-Aasberg	Trine	Remman	21-24	Bystyret Narvik
Medlem	Bror Martin	Hanssen	Hilde Gunn	Kristiansen	21-23	Nordland Røde Kors
Medlem	Inis	Ivarsson	Trude	Bertnes	21-24	Nordland Røde Kors
Medlem	Tor Gunnar	Pedersen	Per H.	Mørk	21-23	Nordland Røde Kors
Medlem	Kjetil	Jakobsen	Tanja	Ellingsen	21-23	Nord Universitet
Medlem	Marianne	Neerland Soleim	Tom	Kristiansen	21-24	Univeristetet i Tromsø

Styret på studietur til Gdansk/Gdynia.

Styret har gjennomført 5 styremøter og en studietur til Polen i løpet av 2023. Trine Remman har møtt fast som vara grunnet endret privatsituasjon for Daniel Skjevik-Aasberg. Bror Martin Hansen kom inn som nytt styremedlem etter årsmøtet i Nordland Røde Kors i februar.

VALGKOMITÉ

Leder: Hilde Gunn Kristiansen

Medlem: Guri Adelsten Ivarsen (frem til 1. August)

Medlem: Geir-Ketil Hansen

LEDELSE

Direktør Knut Leikvam.

VIRKSOMHETENS ART

Stiftelsen skal fremme kunnskap om og forståelse for fred, demokrati, krigens lover, internasjonale konvensjoner og menneskerettigheter gjennom forskning, dokumentasjon og formidling.

ØKONOMI

Økonomien i 2023 gikk med et greit overskudd, men likviditeten ble redusert mye grunnet etableringen av en ny museumsavdeling.

Utover dette viser regnskapet hvordan driftsåret har gått.

ARBEIDSMILJØET OG PERSONALET

Personalet gjennom året (varierende stillingsandeler)

Joakim Arnøy	Stipendiat UiT	100%
Elena Badanina	Arkiv og museum	100%
Stian Bones	Seniorforsker II	20%
Sølvi Irene Elvheim	Adm/økonomi	100%
Ann Kristin Kristensen	Leder pedagogisk avdeling	100%
Knut Leikvam	Direktør	100%
Alf Jensen	Formidler	100%
Michelle B. Opshaug	Prosjektleder	100%
Siggie Stecher Jensen	Ungdomsarbeid/formidling	100%
Gaute Rønnebu	Forsker	20%
Michael Stokke	Stipendiat/Forsker	100%
Ulf Eirik Torgersen	Museumsleder	100%
Gunnar D Hatlehol	Forsker	100%

Lovisa Bergmann	Stipendiat	100%
Camilla Davidsen	DEMBRA	100% fra 1/8
Joakim Evjen	Formidler	100% fra 1/8
Kristoffer Østnes	Formidler/arkiv	100%
Sturla Bangstad	Soldater.no	Timebasert
Irina Niepel	Guide	Timebasert
Gerd Myrland	Museumsvært	Timebasert
Almaz Ermilov	Museumsvært	Timebasert
Morten S Larsen	Guide	Timebasert
Josefine Ramsland	Guide	Sommervikar

Gjennomsnittlig antall årsverk: 15,5

Samarbeid mellom tillitsvalgte, verneombud og direktør foregår gjennom formelle og uformelle kanaler, og arbeidsmiljøet oppfattes som godt og stabilt.

MILJØ OG BÆREKRAFT

Narviksenteret er miljøfyrtårnbedrift, og gjør gjennom dette bevisste valg i forhold til

bærekraft

senteret. Vi har valgt å fortsette som Miljøfyrtårn også tre nye år, og ble resertifisert i 2023.

og utviklingen av

LOKALER

Virksomheten har drevet sin virksomhet i selveid seksjon i sameiet Det 4. Hjørnet i Narvik sentrum. Narviksenteret leier lagerlokaler i Parkhallene av Narvikgården AS. På grunn av vekst i antall ansatte er det utfordringer rundt kontorplasser, men dette har blitt løst gjennom ombygginger innenfor egne arealer. For 2024 er det nødvendig å leie lokaler utenfor egen seksjon

LIKESTILLING

Stiftelsens styre bestod av tre kvinner og fire menn. Pr 31. Desember har senteret 15 ansatte i 100%, hvorav 7 er kvinner og 8 er menn. Ledergruppen består av 2 kvinner og 3 menn.

BESØKSTALL 2023

Besøkstallene har vært utrolig bra i 2023, og mye kan tilskrives cruisetrafikken. Mange cruiseskip har hatt museet inkludert i billetten, og dette har gitt svært gode tall. Vi ser også at Forsvaret bruker utstillingene og foredragsholderne våre mer og mer.

År	2019	2020	2021	2022	2023
Tilrettelagt pedagogisk undervisning	7821	2629	7281	7996	8084
Militært personell	930	610	677	1815	2697
Tilrettelagt besøk - foredrag	7389	3191	3567	10037	14796
Enkeltbesøk – uten tilrettelegging	20169	13926	14694	23219	33201
Totale besøkstall	36309	20356	26219	43067	58778

STIFTELSENS FUNDAMENT

Navn

«Stiftelsen Narviksenteret» - «Narvik War and Peace Centre»

VISJON

Narviksenteret – fredsbygging gjennom kunnskap om krig

FORMÅL

Stiftelsen skal fremme kunnskap om og forståelse for fred, demokrati, krigens regler, internasjonale konvensjoner og menneskerettigheter gjennom forskning, dokumentasjon og formidling.

VERDIER

Verdigrunnet er avgjørende for at vi skal lykkes over tid og er kjernen i styring av Narviksenteret. Verdier motiverer og veileder oss i hvordan vi driver virksomheten og hvordan vi samhandler internt og eksternt. Stiftelsen har derfor utarbeidet et nytt sett med verdier som er gjeldende fra 2024.

Våre verdier:

Kunnskapsrik og troverdig

Åpen og undrende

Involvert og engasjert

HOLDNINGSSKAPENDE ARBEID

FORMIDLING

Skolen er vår viktigste målgruppe og som det kommer frem av besøksstatistikken er det gjennomført en rekke tiltak rettet mot skoleverk. Mange har oppsøkt museet, men det er også gjennomført besøk på skoler i landsdelen. Til sammen har 8084 lærere og elever tatt del i ulike opplegg.

Stiftelsen har lagt ned betydelig arbeid i å utarbeide opplegg tilpasset læreplaner, slik at skolene finner dette nyttig med tanke på å nå utdanningsmålene.

For å lette planleggingen for skolene har Narviksenteret satt sammen fagdager for videregående klasser. Med dette menes hele dager der Stiftelsen legger opp forskjellige passende pedagogiske opplegg over en hel dag i forhold til et klassetrinn. Dette har vært prøvd ut med Narvik videregående både 1. og 3. Trinn og blitt svært godt mottatt. Dette er også et opplegg som egner seg svært godt for gjennomføring rundt omkring i landsdelen.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I EGNE LOKALER

Vi tar imot grupper fra skolene i regionen til flere ulike undervisningsopplegg. Eksempler på opplegg som annonseres gjennom våre nettsider og andre kanaler er:

- Beisfjord fangeleir m/besøk i leiren. Utendørs.
- Vi, en del av samfunnet: Om fordommer og stereotypier. Ved senteret.
- Vi, en del av samfunnet: Om menneskerettigheter og demokrati. Ved senteret.
- Spioner, sabotører og motstandsfolk. Ved senteret.
- Vi hadde nok med å overleve... Ved senteret.
- Det skal ikke ofres en eneste tåre: Om mot, makt og menneskeverd. Ved senteret.
- Guidet tur i underjordiske nazi-bunkers. Utendørs.
- Internasjonal humanitær rett og helsearbeidere i krig. Ved senteret
- Så sto vi der på grensen. Reist ut.
- Foredrag til markedsføringsklasser VGS om Kampen om Narvik-filmen. Ved senteret
- Foredrag til markedsføringsklasser VGS om bærekraftig filmturisme. Ved senteret.
- Kunnskapsreisen/Educational storytelling tilknyttet Kampen om Narvik-filmen digitalt.
- Kjønn og identitet. Ved senteret og reist ut.
- Bærekraftig utvikling. Ved senteret og reist ut.
- Demokrati og medborgerskap. Ved senteret og reist ut.
- Innledning, refleksjonssamtale rundt filmen – Den største forbrytelsen. Reist ut og ved senteret.

Vi legger stor vekt på å drive et kontinuerlig utviklingsarbeid på alle våre formidlingsopplegg. Så langt det lar seg gjøre forsøker vi blant annet å finne stoff som har lokal relevans for de som kommer på besøk.

Vi tilpasser også endel opplegg, spesielt mot grupper av lærere som ønsker å sette særlig søkelys på tema hvor Narviksenteret har kompetanse. De nevnte oppleggene retter seg hovedsakelig mot vår primære målgruppe, ungdom i alderen 13-19 år. I tillegg tar vi imot barn fra 6-12 år (og i noen tilfeller også barnehage-grupper) hvor vi tar opp temaer som Holocaust, krig, fred og flukt gjennom undring, spill og lek, f.eks. juleverksted eller markering av Holocaust-dagen.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG UTENFOR EGNE LOKALER

faktisk reiser ut med fagdager eller andre opplegg. Dette har det ikke vært ressurser til i dette året.

Siden Narviksenteret er det eneste av freds- og menneskerettighetssentrene som ligger i Nord-Norge har vi som ambisjon å ha aktiviteter og opplegg som når hele landsdelen. Bunkerser i Narvik og Beisfjord fangeleir brukes flittig, men det er begrenset hvor mange klasser vi klarer å nå med slike lokale opplegg. Reise til og fra Narvik er dyrt i trange skolebudsjetter, så det er få skoler som tar seg råd til å komme hit.

Den kulturelle skolesekken er en god måte å nå ut til skolene på, men det blir med begrensede opplegg. Det er ingen tvil om at senteret må utvikle nye måter å nå distriktene på, der pedagogene

DEMBRA (DEMOKRATISK BEREDSKAP MOT RASISME OG ANTISEMITTISME)

Stiftelsen Narviksenteret har i løpet av 2023 byttet DEMBRA-veileder, og dette har naturlig nok resultert i at det har vært fokusert mye på opplæring av ny veileder. Det har derfor ikke lyktes senteret å rekruttere nye skoler inn i programmet.

I 2023 har 3 skoler vært Narviksenteret sine Dembraskoler. Alle tre ble avsluttet tidlig på året.

- Tverlandet skole (1.- 10.klasse)
- Sameskolen (1.-10. klasse)
- Fagerlidal Skole (1.-7. klasse)

Hensikten med å bli en dembraskole er å få øye på sitt eget arbeid som gjøres med inkludering, fellesskap og demokratiske prosesser. I kartlegginga oppdager vi hvor skoen trykker i skolesamfunnet, og da bidrar veileder med å stimulere til en reflektert praksis i møte gruppefiendtlighet og fordomsbruk.

JUBILEUMSKONFERANSE

Stiftelsen Narviksenteret gjennomførte konferansen Dembra 10 år: Skolens betydning og mulighet for å styrke samiske språk og kultur 6. september 2023 i eget auditorium. Til konferansen var det 90 påmeldte deltakere, men på grunn av enkelte værmessige utfordringer, var det ikke alle påmeldte med lang reisevei som kunne

delta. Konferansen ble godt mottatt, og har vært et referansepunkt for flere samtaler i etterkant, deriblant med det lulesamiske språksenteret Àrran på Drag.

INTERNASJONALE UNGDOMSPROSJEKTER FOR ÅRET 2022

EXPLORE, EXPRESS, EXPAND (SMALL-SCALE PARTNERSHIP)

Varighet: 01.08.2022 – 01.05.2023

Prosjektstøtte: 30.000 EUR (Erasmus+ midler)

Formål/innhold:

Prosjekt «Explore, Express, Expand» er et samarbeidsprosjekt med «UngKolding» i Danmark, og «PeacePainting» i Norge, samt 4 unge partnere fra hvert av de 2 landene. Målet er å utforske og utfordre den Skandinaviske identitets-forståelse, diskutere hvilke utfordringer det kan være med ekskludering og rasisme hvis man faller utenfor det gjengse bildet av å være skandinavisk, samt å skape et mer inkluderende bilde av hvem den skandinaviske ungdom er. Dette gjøres gjennom male-verksteder (som ungdommene fasiliterer), utstillinger og digital-storytelling. I dette prosjektet har de unge partnere hatt stor innflytelse på utforming og innhold i aktivitetene.

Vi har hatt to samlinger, en i Narvik og en i Kolding. På disse samlinger har vi hatt interne workshops (ikke-formell læring) om blant annet: identitet, kultur, fordommer og stereotyper. De unge prosjektpartnerne har lært å fasilitere male-verksteder, og invitert inn lokale ungdommer til workshops, avholdt to lokale utstillinger, foretatt intervjuer, holdt taler og vært i kontakt med lokal-politikere og medier. Prosjektet ble avsluttet med et evalueringsmøte i Bodø, hvor vi også diskuterte muligheten for å utvikle og utvide prosjektet.

Prosjektet kan følges på de unges Instagram konto:
@explore.express.expand.

TAKE ACTION (SMALL-SCALE PARTNERSHIP)

Varighet: 01.11.2021 – 01.11.2023

Prosjektstøtte: 60.000 EUR (Erasmus+ midler)

Narviksenterets rolle: prosjekt koordinator

Formål/innhold:

Prosjektet «Take action!» er et samarbeidsprosjekt med «Krzyżowa Foundation for Mutual

Understanding in Europe» i Polen og «ACRADE-Salamandra Activa» i Portugal. Målet er å teste og utvikle et læringsverktøy for ungdomsarbeidere og lærere, som skal bidra til å øke ungdomskunnskap om FNs bærekraftsmål og inspirere dem til å iverksette tiltak i lokalsamfunnet.

Deltakerne i prosjektet var både være ungdommer fra 15 år og opp, ungdomsarbeidere og lærere, som testet spillet og ai innspill til den videre utviklingen. Det ble gjennomført workshops i Norge, Portugal og Polen og resultatene ble presentert på en avsluttende lanseringskonferanse i høsten 2023.

Prosjektet kan følges på Instagram kontoen:

@projecttakeaction.eu eller nettsiden:

www.projecttakeaction.org

MOVE YOUR MIND (UNGDOMSUTVEKSLING)

Varighet: 01.01.2021 – 30.09.2023

Prosjektstøtte: 28.740 EUR (Erasmus+ midler)

Narviksenterets rolle: prosjekt koordinator

Formål/innhold:

Prosjektet «Move Your Mind» er en gruppeutveksling i samarbeid med organisasjonen TSV Falkensee i Berlin, Tyskland. Gruppeutveksling innebærer at grupper av ungdommer fra minst to ulike land kommer sammen for å gjennomføre et program som de selv har vært med å utforme. Demokratiske verdier og aktivt medborgerskap gjennom fysisk aktivitet var sentrale tema i dette prosjektet.

Deltakerne i «Move your Mind» var ungdommer mellom 15-25. En gruppe på 10 deltakere fra Narvik/Harstad området og 10 deltakere fra Berlin (og omkringliggende byer) møtes først digitalt til en virtuell forberedende fase, før etterpå reiste på besøk til hverandre i Harstad/Narvik og Berlin. Underveis ble de

de kjent med og utforsket temaene demokrati, menneskerettigheter, samarbeide, og internasjonal politikk gjennom en rekke ulike fysiske aktiviteter og øvelser basert på ikke-formell læring.

Alle deltakere fikk etter prosjektet et «Youth Pass» som er en EU-sertifisering og annerkjennelse på de kompetanser man har utviklet gjennom deltakelse i et ungdomsprosjekt.

Bilder og videoer fra utvekslingen kan ses på Narviksenteret sin Instagram konto @narviksenteret

MILITÆRT PERSONELL

Det er en lang tradisjon for besøk fra ulike militære grupper ved krigsmuseet i Narvik. Til sammen utgjorde dette 2700 personer i 2023. Dette er mest ungdom som er inne til førstegangstjeneste, men også grupper fra norske og utenlandske utdanningsinstitusjoner og besøkende utenlandske militære enheter på treningsopphold eller offisielle besøk. Vi tilrettelegger opplegg i den grad

det er ønskelig innen krigshistorie og internasjonal humanitære rett. Som hovedregel har alle militære besøkende et foredrag før de går i museet.

UTSTILLINGER

FASTE UTSTILLINGER

Utstillingen i Krigsmuseet er det elementet i virksomheten som har størst synlighet, genererer størst aktivitet og krever mest ressurser. Krigsmuseet er i utgangspunktet statisk og gir svært lite rom for variasjoner slik den er. Utstillingen er bygget slik at det ikke er behov for museumsvakter/verter for vanlig besøkende, og det reduserer personellbehovet kraftig. Ved turistgrupper i helger eller cruiseanløp benytter museet en museumsvert som kan ta imot folk og svare på spørsmål. Rundt halvparten av de besøkende har tilrettelagte opplegg rundt sine besøk, der foredrag i auditoriet eller guiding gjennom museet er det vanligste.

Ved siden av å fortelle den nordnorske krigshistorien har utstillingen en del som reflekterer over universelle spørsmål knyttet til krig, konflikt og menneskerettigheter i Zona, som for eksempel:

- Hva er propaganda?
- Hva er humanitær krise?
- Hva er hybrid krig?
- Hva har klima endringer med krig å gjøre?

Skolebesøk i utstillingen kombineres ofte med foredrag i auditoriet eller uformelle læringsopplegg.

Som besøkstallene viser, har utstillingen besøk fra mange forskjellige grupper.

Ved siden av å være et sentralt virkemiddel i det holdningsskapende arbeidet overfor barn og unge spiller den en viktig rolle som en del av reiselivstilbudet i regionen. Museet er et av de få produktene som kan ta store mengder turister, og dermed meget godt tilrettelagt for cruiseturisme.

ÅPENT MAGASIN

«...t magasin», med beskrivelsen:

«...e, samtidig som det skal bevare fortiden for fremtiden. Alle gjenstander e givere kan dessverre ikke fremheves samtidig.

«... kunne vise og rullere på gjenstander fra våre lukkede magasiner. Slik g tilgjengelige for publikum.

«...sytere, som helt siden 1961 har hjulpet oss å bygge opp den an vise fram i Åpent magasin.»

Åpent magasin ble åpnet 7. desember, så vi fikk ingen spesiell effekt på besøkstillene. Utstillingen er ventet å treffe et litt annet publikum enn resten, da dette er en gjenstandsutstilling løst fra historiefortellingen i hovedutstillingen. «Åpent magasin» har vært et stort økonomisk løft for Stiftelsen, men gir Narvik krigsmuseum muligheten til å stille ut mange flere av gjenstandene og tekstilene som ligger i magasinet. Prosjektet var et samarbeidsprosjekt med «Museum of the Slovak national uprising». I løpet av 2023 var vi to ganger ned i Slovakia for å se på både utstillinger, konservering, og formidling. I tillegg har deres folk vært i Narvik to ganger. Prosjektet avsluttes med en konferanse i Slovakia i 2024.

MIDLERTIDIGE UTSTILLINGER

I 2023 har vi i hovedsak fokusert på utstillingen knyttet til filmen «Kampen om Narvik». I tillegg har vi laget en ny utstilling om etterretningsbaser i Nord-Sverige.

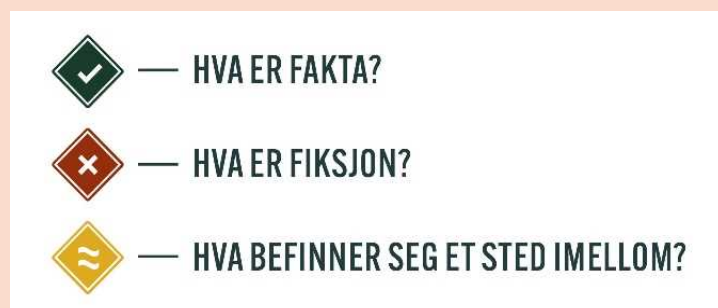
KAMPEN OM NARVIK, FAKTA VS FIKSJON

Spillefilmen Kampen om Narvik er inspirert av historiske hendelser – det tyske angrepet i 1940 og krigshandlingene som fulgte. Noe av det som skjer i filmen fant aldri sted, og ikke alle karakterene du møter er personer som faktisk har eksistert.

Flere historiske hendelser og personer er flyttet på eller slått sammen for å skape orden av fortidens kaos. Filmens fiktive handling gjenspeiler likevel hendelser og opplevelser lokalbefolkning og soldater gjennomlevde i 1940.

Denne utstillingen er våre betraktninger på noen av valgene filmskaperne har gjort. Her møter du en trafikklysmoell:

Utstillingen inneholder tre deler:

Del 1: Historien med Fakta vs. Fiksjon

En faktavegg med historiske bilder og de faktiske hendelsene fra 1940.

En fiksjonsvegg med foto fra filmen og våre betraktninger rundt filmens fremstilling av trafikklysmoellen.

Del 2: Persongalleri

Karakterer fra filmen og de historiske personene som trolig har vært inspirasjonskilder som du ikke møter i filmen.

Del 3: Dilemmaer i krig

Krig og konflikt er ikke sort-hvitt. Krig er gråsoner og vanskelige valg for både sivile og soldater. Hvilke valg ville du tatt?

SEPALS BASER

I forbindelse med «Åpent magasin» har Narvik krigsmuseum etablert et nytt område for mindre midlertidige utstillinger. Her har vi etablert en utstilling basert på Sepals-operasjonen.

Sepalsoperasjonen var små etterretningsbaser på svensk side som opererte inn mot Nord-Norge. Målet var å avsløre tyske bevegelser og identifisere sabotasjemål. Mannskapene var norske, delvis fra Kompani Linge og delvis fra de Norske polititroppene i Sverige. Basene var operative fra høsten 1944.

på «Anna» var høsten/vinteren 44-45.

I 1998 fikk Narvik krigsmuseum en dagbok skrevet av agent Rolf Karlsen. Boken ble anonymt gitt av en britisk giver, og den beskriver dagliglivet ved den lille basen «Anna».

Agent Otto Hansen var en dyktig tegner, og han laget etter krigen 22 humoristiske skisser av livet på den samme basen. Disse tegningene ble donert til Narvik krigsmuseum av Håkon Kyllingmark i 1996.

Til sammen danner dagboken og skissene en fantastisk historiefortelling om hvordan livet

FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Forskningsarbeidet ledes av Stian Bones.

Gunnar Hatlehol: Leder Soldater.no, men har i tillegg rukket mye annet siste året blant annet sammen med Stian Bones vært medforfatter av de to kapitlene "Devastation and Forced Evacuation: The Actors and Their Motives" og "The Inclusion of Finnmark's Devastation and Forced Evacuation Charge in Hostage", som ble trykket i antologien "Honest Errors? Combat Decision-Making 75 Years After the Hostage Case", redigert av Nobui Hayashi og Carola Lingaas. Han har også vært medforfatter av kapittelet "Opfer und Zuschauer: Norwegische Studenten als Gefangene in Buchenwald und deren Narrativ", trykket i antologien "Buchenwald. Zur europäistchen Textgeschichte eines Konzentrationslagers", redigert av Stephan Pabst. Til slutt er Gunnar også forfatter av flere emner i Store Norske Leksikon.

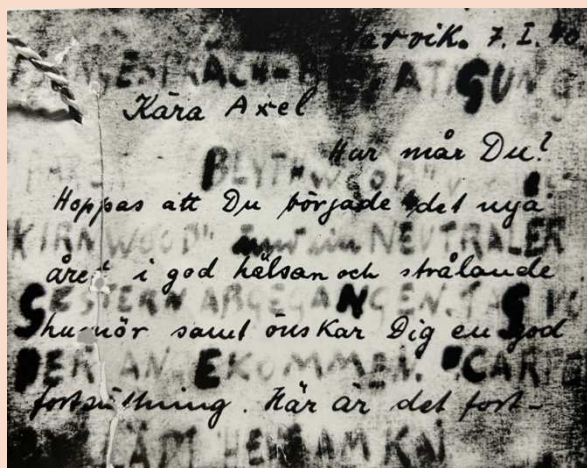
Stiftelsen Narviksenteret har ved utgangen av året 3 doktorgradsavhandlinger under arbeid og ytterligere en under oppstart.

Joakim Arnøy: Artikkkelbasert avhandling om fredslære. Ved å ta utgangspunkt i kritisk teori, ser han nærmere på antakelser, referanser, og annen underliggende forståelse formidlere eller deltakere bærer med seg i utforming og gjennomføring av peace education-aktiviteter. Her har store deler av datainnsamlingen foregått i Tanzania.

Michael Stokke: Jugoslaviske fanger i Norge 1940-1945. Denne avhandlingen har Michael jobbet med i mange år, og bakgrunns materialet er veldig stort. Denne avhandlingen vil forhåpentligvis også resultere i bokutgivelse i løpet av de nærmeste årene.

Lovisa Bergmann: Tysk propaganda under okkupasjonen av Norge 1940-1945. Gjennom kildestudier i ulike arkiver, blant annet av instruksjer, notat og kommunikasjon mellom ulike aktører – både norske og tyske – skal det undersøkes hvordan propagandaen skulle utføres i det okkuperte Norge og hva som var intensjonene med den. Okkupantenes vurdering av handlingsrommet for propagandaen antas å ha påvirket deres syn på

propagandaarbeidet, og skal derfor også undersøkes. I tillegg skal det studeres hvorvidt målene ble realisert, eller om det var diskrepans mellom mål og praksis.

Kristoffer Østnes har startet sitt arbeid med prosjektbeskrivelse om temaet Etterretning i Norden i mellomkrigstida. Her vil han ta for seg både tysk og britisk etterretning, samt den norske og svenske kontraetterretningen. Kristoffer har allerede fått publisert en fagfelleverdert artikkel om emnet i magasinet Heimen.

SOLDATER.NO

Arbeidet på Soldater.no har i året som har fulgt lanseringen konsentrert seg om å gi antallet registrerte soldater et løft. Vi er i ferd med å nå tallet 11 500. Mens bare rundt 40 prosent av de registrerte soldatenes profiler var verifiserte og åpne ved lanseringen, er andelen i dag på 98,5 prosent – og den skal som en regel i fortsettelsen ligge på 99-100 prosent. Denne stille opprydningen har økt tilgjengeligheten av informasjonen som er lagt inn i systemet og gir de søkbare navnene et generelt mer velordnet preg. Nettsiden, som i utgangspunktet er en

lavbudsjettsløsning, har vært skjemet av en del «barnesykdommer» som det gradvis ryddes opp i, men de har utvilsomt skapt komplikasjoner for fremdriften. Antallet personer som er engasjert i selve registreringen har holdt seg stabilt lavt, men nye tiltak vil bli satt i verk for å rekruttere nye frivillige. Det er likevel ikke til å komme forbi at en frivillig innsats krever både lidenskap, utholdenhet og spesielle researchferdigheter. Det finnes ingen hovedkilder å tappe av, ingen statlige sentrale enkeltarkiv som gir mye drahjelp til identifiseringen av enkeltsoldater som deltok i felttoget, men et mangfold av ulike kilder som må spores opp og involveres i det som blir et puslespillarbeid. Særlig tidkrevende, i selve registreringen, kan det være å bekrefte identiteter på omtalte personer og å fastslå riktig navn, og i tilfellet med soldater tjenestegjørende på Østlandet i 1940: Identifisere riktig avdeling

Soldater.no skal bli hovedkanalen for forvaltning, produksjon og formidling av kunnskap om felttoget i Norge 1940 og skal dermed posisjonere Narvik som nasjonal kunnskapshovedstad på dette feltet. I forlengelsen av dette fortsetter arbeidet med å finne dokumentasjon ved arkivinstitusjoner innenlands og hos privatpersoner, både om individuelle deltakere og om mer generelle temaer knyttet til felttoget, materiale som supplerer den allerede veldige mengden med dokumentasjon som er samlet inn. Og for å gi overnevnte målsettinger troverdighet vil innsatsen for å bygge ut nettsidens faglige innhold, med fokus på tematiske artikler, trappes

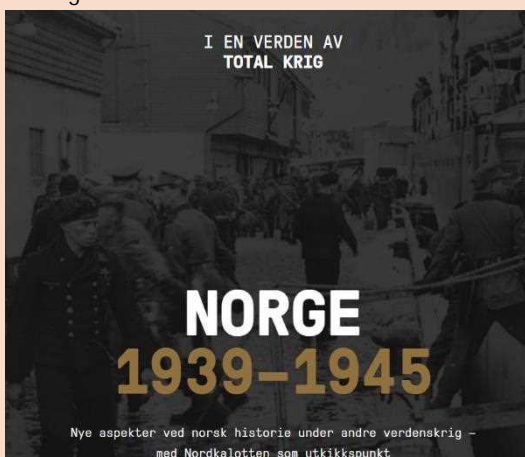

opp i tiden fremover. Innsatsen for å tilføre prosjektet mer legitimitet i offentligheten må ikke undervurderes. Mye tid kommer derfor til å investeres i relasjonsbygging på vegne av Stiftelsen Narviksenteret og prosjektet, for å gjøre det større publikummet oppmerksom på oppdraget til Soldater.no, for å skaffe oss flere samarbeidspartnere – og for å sikre oss mer kulturell og økonomisk kapital på rette politiske og militære hold.

DIGITALE FLATER

Narviksenteret opererte i 2023 fem ulike nettsted.

Nettstedet **narviksenteret.no** inneholder info om arbeidet som freds- og menneskerettighetscenteret, prosjekter, undervisning, vår Dembra satsning og forskningen krigsmuseet.no formidler praktisk info om museet og reiselivsproduktet Narvik Krigsmuseum slik som åpningstider, utstillinger, nettbutikk og arrangement.

totalkrig.no ble etablert som formidlingsportal for forskningsprosjektet "I en verden av total krig. Norge 1939-45" hvor det presenteres artikler, bakgrunnsstoff og forskerprofiler. Prosjektet er nå avsluttet og nettsidens informasjon skal innlemmes på andre flater.

kampenomnarvik.no ble etablert i forbindelse med film-reiselivsprosjektet knyttet til filmen «Kampen om Narvik». Innholdet innlemmes trolig på visitnarvik.com etter hvert.

Soldater.no inneholder soldatregister som på sikt skal gi oversikt over alle som deltok i det nord-norske felttoget fra mai – juni 1940. Nettstedet inneholder også artikler, bakgrunnsinformasjon og personhistorier. Vi har pr. i dag ikke tilgang til statistikk om trafikken på siden.

Vi ga ut én digital utstilling, «The battle of Narvik – facts vs. fiction» med QR-koder på de norske plakaten i museet som ledet til engelsk oversettelse på warmuseum.no. Enkelte QR-koder ble skannet over 1500 ganger i perioden juni 2023 – februar 2024.

Statistikk SoMe - web 2023

Nettsider

krigsmuseet.no

narviksenteret.no

totalkrig.no

kampenomnarvik.no

[Soldater.no](https://soldater.no)

Brukere Nasjonalitet

27 000 NO, SE, GE, Fi

4 400 NO, USA

1 800 NO

44 000 NO, UK, USA

Facebook

Følgere # innlegg

Narvik Krigsmuseum

984 40

Narviksenteret

3 360 80

Kampen om Narvik

1 10 3

Instagram

Følgere # innlegg

Narviksenteret

432 58

narvikwarmuseum

796 17

I 2023 presenterte vi 3 artikler på [Forskning.no](https://forskning.no), der alle var skrevet av Gaute Rønnebu. Disse hadde til sammen 15 000 sidevisninger og nådde over 36 000 på Facebook.

FOREDRAG, SEMINARER OG ANNET

Målsetting for 2023 var ett foredrag pr måned. Dette har vi klart i gjennomsnitt, men naturlig nok ble det litt stille i sommermånedene. Veldig mange av arrangementene har hatt 80-100 tilhørere, og det er vi veldig fornøyd med. Vi har fortsatt ikke startet med streaming, selv om dette har vært etterspurt.

	Dato	Tema	Partnere/sted
1	26/1	Beisfjord fangeleir v/ Ann K Kristensen	Auditoriet, 4. hjørnet
2	14/2	Beisfjord fangeleir v/ Ann K Kristensen	Auditoriet, 4. hjørnet
3	13/3	Kampen om Narvik, fakta vs fiksjon. Rønnebu og Bones	Nordisk film v/ Live Bonnevie i Auditoriet, 4. hjørnet
4	Mars	Vinterfestuka med Ord i Spor	Narvik bibliotek
5	17/4	Atelier Benkow, jødisk utstilling	Narvik bibliotek
6	11/5	Opptakten til Bjerkvik i flammer ved U E Torgersen	Bjerkvik historielag i Kulturbanken, Bjerkvik
7	22/5	Åpent museum og foredraget «Gratangen 1940» ved Sverre Nordmo	Auditoriet, 4. hjørnet
8	6/9	DEMBRA-konferansen, for styrking av samisk språk og kultur	Holocaustsenteret, i Auditoriet, 4. hjørnet
9	15/11	XU-201, motstandskampen i Hålogaland 1941 – 1945, forfatter Jan P. Pettersen	Narvik bibliotek
	20/11	Mandagskåseri: Nordnorske kvinner i motstandskamp, Ann Kristin Kristensen	Ofoten slekts- og historielag i Sjømannskirka
9	22/11	Gjester i forkledning, stipendiat Kristoffer Østnes	Narvik bibliotek
10	23/11	«Hvordan Narviksenteret jobber med formidling av forskning», forsker Gaute Rønnebu	Forskningskommunikasjonsdagene på Ås
11	27/11	Spionkrigen, Spionsamarbeidet mellom Norge og USA, forfatter Bård Wormdal	Narvik bibliotek
12	6/12	Stay behind, Norges sovende motstandsbevegelse, forfatter Geir A. Høiland	Narvik bibliotek
13	7/12	Åpning av «Åpent magasin»	

ØVRIGE PROSJEKTER OG ARTIKLER

PROSJEKT «BEISFJORD»

Prosjektet skal visualisere Beisfjord fangeleir for både elever og turister. Prosjektet ble startet etter at Narviksenteret mottok en modell av leiren bygget av Per Henrik Mørk. Vi har i løpet av året fått laget en film av fangeleiren. Tanken er at etter hvert skal denne utvikles en virtuell verden der du kan gå inn i leiren og oppleve litt hvordan det var. Prosjektet er et samarbeid med «Kunnskapstrening IT». Firmaet jobber med å få IT-talenter blant ungdom inn i arbeidstrening, gjerne personer som har falt ut av skole og jobb, og på denne måten hjelpe dem tilbake i arbeid/skole. Sparebanken Narvik bidro til finansieringen av filmen.

<https://www.youtube.com/watch?v=LjYVt2us3l>

Beisfjord fangeleir

ARENDALSUKA

Narviksenteret deltok sammen med de andre freds- og menneskerettighetssentrene med stand og arrangementer i et eget telt. Som felles overbygning hadde vi parolen "Vi verner demokratiet".

Vi hadde følgende arrangementer:

- Felles åpning med panel som snakket om freds- og menneskerettighetssentrene
- Sannhets- og forsoningskommisjonen, fra fornorskning til forsoning
- Film og historiebevissthet, om bruken av film for å bedre historiekunnskap

Opplegget videreføres i en litt forbedret utgave i 2024.

SAMLINGSFORVALTNING

SAMLINGENE

Krigsmuseet får jevnt og trutt nye donasjoner. Her viser vi noe av det vi fikk siste året.

Bilde	Beskrivelse
	<p>Skipsur fra den tyske jageren <i>Z19 Hermann Kühne</i> som ble kjørt på land i Herjangen 13. april 1940.</p> <p>Donasjon i 2023.</p>
	<p>Forlovelsesringer i sølv. I 1964 badet en guttegjeng ved Grindjord. En ni år gammel gutt dykket ned til vraket av <i>HMS Hardy</i> og fant etuiet i sølv som inneholdt forlovelsesringene. Det er ukjent om den opprinnelige eieren kom seg i land eller ble drept i sjøslaget 10. april 1940.</p> <p>Donasjon i 2023.</p>

	<p>To av flere fotoalbumer som ble donert i 2023.</p>
	<p>Fire ammunisjonskasser (to av dem på bildet) til 220 mm M28 (tsjekkosllovakisk mørser), som stod ved Øvre Jernvann. Donasjon i 2023.</p>
	<p>Haakon VIIs Frihetsmedalje som ble innstiftet 18. mai 1945. Registrert i Primus i 2023.</p>

I året som gikk har vi arbeidet videre med samlingsforvaltning og -registrering. Dette arbeidet har skutt fart på slutten av året, med åpningen av "Åpent magasin". Museumsseksjonen har nå mindre formidlingsoppdrag og kan sette søkelys på registrering.

FELTARBEID

Narviksenteret vedlikeholder flere av minnesmerkene rundt Narvik, da spesielt Beisfjord fangeleir og Øvre Jernvann. I tillegg gjøres noe arbeid rundt bunkersanlegg i Narvik, slik at disse kan brukes som undervisningsobjekter. I 2023 har vi særlig brukt tid på Øvre Jernvann med skogrydding og klipping av nye stier.

SAMARBEID

I 2023 har det vært et utvidet samarbeid med de øvrige freds- og menneskerettighetssentrene og utstrakt kontakt på direktør-nivå om flere saker. Alle sentrene er enige om en landsdekkende strategi, der vi oppfatter at vi står sterkere som et nettverk enn hver for oss. DEMBRA-samarbeidet har gjort at alle sentrene har en felles tankegang i bunnen, ledet av Holocaustsenteret.

Relasjonen til Nordland Røde Kors står i en særstilling for Narviksenteret og dette samarbeidet har vært videreført i 2023.

Narviksenteret har samarbeidsavtaler med UiT og Nord Universitet, men disse bør nå revideres. Begge universitetene er viktige samarbeidspartnere og faglige støttespillere. Vi samarbeider med de omliggende regionmuseene og deltar og er mest aktive innen en felles samlingsforvaltning.

Narviksenteret er blant annet medlem av:

- Norges Museumsforbund
- ICOM
- Reiselivsklyngen Innovative Opplevelser
- Narvik Næringsforening
- Visit Narvik
- Virke

